

De "fracfalne" og "brente" kristne

(Sist oppdatert: 09.05.2018)

Menighet

En blogg jeg innimellom oppsøker er David Åleskjær sin som rett og slett heter "[Davids liv](#)". På undersiden om bloggen skriver han blant annet: "Jeg har en sterk tro på Jesus, og en tilsvarende sterk avsky for religionen som har blitt lagd i hans navn. Det farger mye av det jeg skriver." Han tar stadig tak i interessante diskusjoner innenfor kristenlivet. Å besøke hans blogg anbefales!

En gang i år 2012 leste jeg om hans bokprosjekt som skal hete "De 99 og den ene". Ifølge ham selv er denne boka kraftig forsinket, den har hvilt seg i en skuff og er fortsatt ikke utgitt. Boka skal ifølge Davids blogg omhandle: "– en bok om de mange som har brent seg på en forkvaklet form for åndelighet, og som derfor ikke lenger er aktive i menighet." David trekker mars 2016 paralleller mellom sin kommende bok og VGTV-serien "Frelst" av Ruth Helen Gjævert som omhandler tilsvarende tema.

Oppdatering: Diverse saker som har dukket opp i kjølvannet av VGTV-serien blir også omtalt.

David har i mars 2016 publisert et innlegg i sin blogg hvor han trekker en parallell mellom sitt bokprosjekt og serien "Frelst" på VGTV. (PS! David har nå slettet dette og andre innlegg, da han nok en gang har hatt en "storrengjøring" i sin blogg med sletting av alle tidligere publiserte innlegg.) Ruth Helen Gjævert står bak TV-serien "Frelst", og hun har tidligere vært en aktiv "soldat" i Jesus Revolution Army. Etter fire år hadde hun fått nok og brøt ut.

Hun får kritikk for at hun ikke tok sitt personlige oppgjør på "kammerset" istedenfor å gå ut i offentligheten. David sier seg enig med det [Stian Kilde Aarebrot har skrevet i VG Meninger \(lenke\)](#). Der har Stian blant annet skrevet at offentlig religiøs skittentøyvask på TV kan være til hjelp for desillusjonerte disipler. Fritt gjengitt og fortolket: Interne oppgjør innenfor en organisasjon vil ikke nå ut til avhopperne, og private «lukkede» oppgjør pleier ofte å ikke føre fram da ledelsen/menigheten fort "kjører over" offeret.

Jesus Revolution framstilles i TV-serien som et noe sekterisk og hjernevasket karismatisk miljø (tunnelsyn) hvor det tas lite hensyn til deltakernes velvære. Alt fokus rettes mot å tjene Gud og andre ting ignoreres og overses. Det er slettes ikke rart at enkelte går på en smell etter å ha vært med på et slikt krevende opplegg. VGTV sin dokumentar baserer seg på programskaperens opplevelser for over 10 år siden, så mye har nok endret seg til det bedre siden den gang.

David undrer seg videre over om «fracfalne» er Norges største menighet. Ifølge det han har fått inntrykk av er kirken utenfor kirken stor. De "fracfalne" har gjerne beholdt sin tro, men har forlatt menighetslivet etter å ha blitt "brent". Som kjent "brent barn skyr ilden", dvs. gjerne menigheten.

Hensikten med David sin kommende bok er ifølge ham selv: "Hensikten er ikke å sladre eller kritisere, men å rekke ut en hånd til de mange som ligger sjelelig forkrøpla i grøftkantene etter at vekkelsens turbo-dampveivalser dura gjennom strøket deres, og oppfordre andre troende til å gjøre det samme."

Veldig generalisert og forenklet kan man møte to problemstillinger i menighetslivet ifølge David (noe forenklet nedenfor):

- Tilskuer til et «show». Ikke reell deltaker i fellesskapet.
- Andre begynner å styre ens hverdagsliv på detaljnivå (altfor intimt), på en ekstrem og manipulativ måte som gir lav takhøyde og liten personlig frihet.

Slikt usunt menighetsliv får enkelte til å forlate miljøet de har tilhørt for å redde seg selv.

Alt tyder på at det finnes mange brente sjeler etter usunt menighetsliv. Ifølge David har han mottatt masse henvendelser (flere hundre) fra brente kristne i en lang rekke ulike menigheter og miljøer. Også mange kristne innenfor menighetslivet har kontaktet ham da de er redde for at han skal grave i "gammel møkk".

En "åndelig" hersketeknikk i forbindelse med temaet i denne artikkelen er bønn. Bønn kan selvsagt være en god kommunikasjonskanal mellom Gud og oss mennesker, men den kan også misbrukes. Formuleringer slik som "jeg skal be for deg" høres fint og flott ut, men betyr ofte i praksis at "dette er ikke mitt problem, håper du finner ut av DINE problemer som ikke angår meg".

Egne refleksjoner

Bål og kors

Det virker som om David tror at det verste skjedde på 1990-tallet og at alt er meget mye bedre nå i dag. Dette gjelder helt sikkert som sannhet for de miljøer han kjenner til. Det som skremmer meg litt er å se at enkelte lutherske miljøer (f. eks. IMI i Stavanger) nå lar seg tiltrekke av tvilsomme forkynnere, karismatiske strømninger og teologi fra USA m. m. Noe av den usunne forkynnelsen fra trosbevegelsen har også funnet sin vei inn i etablerte pinsemenigheter. Og ellers lever "sirkus Hanvold" og TV Visjon Norge i beste velgående.

Mange vil nok ikke kjenne seg igjen i kritikken av Jesus Revolution. Imidlertid låner jeg følgende sitat fra Facebook: "Det nytter ikke at mange hadde det fint, når det ligger så mange lik langs veien!" Sannsynligvis er det som blir skildret ikke særegent for Jesus Revolution, da det finnes brente kristne fra mange ulike organisasjoner og leirer. Spesielt utsatt er nok organisasjoner der ungdom og ung/uerfaren ledelse har vært involvert, og hvor ungdommen har deltatt med sitt ungdommelige overmot. Ledelsen har ofte ikke beskyttet "soldatene" sine godt nok mot å begå feiltrinn eller å brenne seg ut. Noen ganger skulle kristne (ungdoms)organisasjoner vært flinkere til å hente inn sekulære prinsipper for god ledelse for å unngå overtramp.

Ganske mange vil takle helt ok det harde kjøret som finner sted i enkelte overivrige kristne misjonerende organisasjoner. Problemet er de "sarte sjelene" som opplever opplegget for hardt, og som støtt og stadig føler at de feiler og kommer til kort (er ikke gode nok i tjenesten). Det er en fare for å miste seg selv og gå på en smell underveis i strevet etter å prestere overfor Gud og ledelsen. Dårlig ledelse som tillater maktmisbruk gjør ikke akkurat situasjonen bedre.

Ikke alle "brente barn" / "brente kristne" blir nødvendigvis fracfalne. En del beholder troen, men uten å være menighetsaktive. De som beholder troen blir gjerne "passive" kristne med sitt medlemskap i "sofamenigheten"/"sofakirken". For enkelte kan dette å være kristen uten å være aktiv i menighetssammenheng være den beste måten å beholde troen på. Menigheter kan i enkelte tilfeller bli mer nedbrytende enn trosstyrkende hvis de usunne kreftene har fått overtaket i forsamlingen. (Jf. min artikkel i PDF-format om "Hvordan overleve som kristen i usunne menigheter?".)

Kritikk mot ledelsen eller menigheten likestilles med ulydighet mot Gud. Personer som stiller spørsmål kan bli beskyldt for å representere en kritisk ånd.

Innimellom lurer jeg på om organisering og opprettelse av menigheter og tilsvarende forsamlinger er djevelens verk. I enkelte tilfeller blir menigheten/forsamlingen et sted for makt og kontroll over andre. Det benyttes hersketeknikker, maktmisbruk og åndelige overgrep for å kontrollere og underkue medlemmene.

En ting like jeg fra 3. episode av Frelst og det Islam Nets leder Fahad Qureshislam sa var at i deres sammenhenger var det gud som var det sentrale og ikke den enkelte forkynner. Menneske-/personfokus på ledere og forkynnere er visstnok ikke så stort hos dem. Det skulle kristne bevegelser ha lært av. Alt for masse makt og anseelse gis til tvilsomme oppkomlinger av noen forkynnere og pastorer. Enkelte kristenledere blir nesten dyrket som en konge eller popstjerne selv om de bare er vanlige mennesker med sine feil, mangler og egenskaper. Lite som minner om å innta en ydmyk tjeners skikkelse.

Jeg skrev følgende kommentar til [Solveigs artikkel med tittelen "Framleis frelst?"](#):

Bra skrevet! I utgangspunktet skal en menighet fungere som et kraftsenter hvor man kan hente påfyll og inspirasjon. Imidlertid kan like godt menighetslivet bli nedbrytende og destruktivt. For å beholde troen er det i enkelte tilfeller vel så smart å stå på utsiden av menighetslivet enn å være del av en usunn menighet og forkynnelse. Menighetsliv bør ikke bidra til at man mister seg selv eller blir tvunget inn i ting som en ikke kan stå inne for.

Å åndeliggjøre "alt", bevisst eller ubevisst benytte seg av maktmisbruk og demonisere dem som måtte være uenige med ledelsen er farlige tendenser. Det kan også bli alt for mye av søking etter nye impulser og opplevelser, hvor man til slutt er så opptatt av nye opplevelser at det ikke blir rom for kritiske vurderinger. Ikke alt som kalles "åndelig" er i henhold til Bibelen.

Oppdatering

I mange kristne miljøer virker det som om det er lite populært med konstruktiv kritikk av "Guds virksomhet". Det er ikke rom for følelsene til de som har opplevd overtramp eller blitt såret i kristen virksomhet. Kritikernes følelser og opplevelser blir underkjente da de avviker fra ledelsens og flertallets syn. Empati med de som har blitt utsatt for åndelige overgrep er det ikke rom for.

I Vårt Land skriver spaltist [Rut Helen Gjævert i desember 2016 litt oppfølgende om sin VGTV-dokumentar "Frelst"](#). Hun skriver blant annet om smellen hun opplevde mot slutten av sin tid som soldat i "Jesus Revolution Army":

- Følelsen av: "Jeg var ikke lenger god nok for Gud." da "Budskapet hadde ingenting å tilby meg så snart jeg ikke var sterk, heltemodig eller lydig."
- Problem: Pekefinger og moralisme.
- Hun hevder at det må være rom for og debatt rundt "...vanlige menneskers kamp med sin tro".
- Og som en liten konklusjon: "Kristendommen er ikke en religion for de spesielt utvalgte, men det er heller ingen religion for de spesielt hellige eller rene."
- Oppfordring: Vær menneske! ("Når Gud selv kunne bli menneske, kan vel du og jeg tillate oss å være det.")

I kjølvannet av VGTV-serien "Frelst" Ruth Helen Gjævert har det oppstått flere interessante diskusjoner rundt tematikken. Boklanseringen til Anders Torp ("[Jesusoldaten – Gutten som skulle vinne landet for Gud](#)", [ført i pennen av Tonje Egedius](#)) er interessant, og Anders var også med i en av episodene til TV-serien "Frelst" og i et debattprogram på NRK med sin far som motdebattant. (Jan-Aage Torp framstår slik som jeg ser det som en stakkarslig, men likevel sleip klovn. Han er "flink" til å gå inn i offerrollen.)

I boka forteller han om sitt brudd med Oslokirken / Seierskirken og pastorfaren Jan-Aage Torp. Han tar sterk avstand fra de usunne miljøene, usunn tro, demonutdrivelser og en sterk fokus på Helvete-tro. Ifølge Anders kan et trossamfunn bli skadelig dersom det hevder å ha monopol på sannheten, og at det ikke er rom for spørsmål og kritisk tenkning. Han regner seg ikke som en kristen i dag.

Hr. Hanvold, gründeren bak [TV Visjon Norge](#), er seg selv lik. Han har ikke sansen for slike avsløringer som den til Anders Torp. Hans nye kraftuttrykk er visstnok at slike kritikere er "human-fundamentalistene" i samfunnet.

To kjente personligheter fra den karismatiske leir og lovsangsmiljøet på 1990-tallet (+/-) har også kastet seg inn i debatten. Bjørn Aslaksen skriver på [i sitt innlegg på Verdidebatt.no](#) blant annet følgende: "Jeg er blitt tilpasningsudyktig hva menighet angår." Han følte seg til slutt fanget i sekterske og frihetsberøvende miljøer, og er ikke lengre en del av slike miljøer og menighetsliv. En "skade" han har pådratt seg er å bli overfølsomme og kritiske til menigheter. Per Sætorp skriver i fortsettelsen følgende: "Jeg kjenner jeg er godt forsynt og klarer meg utmerket for tiden med å være godtatt av Han i Øverste Etasjen – om jeg ikke skal løpe r..... av meg for å

tilfredsstillende bakkemannskapet også." Sistnevnte "lanserer" også på spøk DUF, en forkortelse for "De Utgåttes Felleskap".

Per Søetorp har også skrevet et innlegg med tittelen «De 99 og den ene». Han tar utgangspunkt i Bibelfortellingen om de 100 sauene, der gjeteren/hyrden forlater de 99 for å lete etter den ene som har kommet seg bort. Blant annet hevder han følgende om mange kristne og kristne forsamlinger: **«...drittdårlige på å møte frittalende enkeltmennesker med empati og respekt...»**. Jeg tenker selv at frittalende enkeltmennesker eller uromomenter gjerne blir ignorert, latterliggjort eller frosset ut, noe som står i grell kontrast til Bibelens budskap.

Registrerer at Stephan Christiansen, tidligere leder av Jesus Revolution Army, endelig har kommet på banen med et tilsvarende på den kritikken som ble stilt mot organisasjonen i TV-serien frelst. Imidlertid ser jeg ingen grunn til å legge inn lenke til eller å omtale hans svar, da det bare består av en haug med dårlige unnskyldninger og ingen vilje til å ta et skikkelig oppgjør eller å be om unnskyldning.

Det ser ut for å være vanskelig for menighetsledere å ta innover seg at de i sin iver for den "gode" sak har kjørt over enkeltpersoner. Enkelte har mer eller mindre mistet seg selv og kun blitt brikker eller statister i ledelsens misjonsmål. Kommunikasjonen mellom enkelte på grasroten og ledelsen fungerer ikke, jf. kommunikasjonsmodellen.

Jeg må også si meg STERKT UENIG med det Sten Sørensen og Jan Inge Jenssen hevder i Dagen. De skriver blant annet følgende: "At kirken er Kristi kropp betyr videre at deltakelse i kirken ikke er valgfritt. Når vi blir Guds barn er det en selvfølge at vi blir en aktiv del av Kristi kropp. Det er en selvmotsigelse å si ja til Jesus og nei til kirken. Hode og kropp hører sammen og som Guds barn er det helt nødvendig å koples til kroppen Hans på jorda." For min del vil jeg heller stå på utsiden av menighetslivet og beholde troen, enn å være del av usunne menigheter som både ødelegger troen og meg som person. Ja til Jesus, nei til den organiserte kirken og menigheten sier nå jeg!

Henter fra Solveig Grønstøl sin blogg (Solveigs verden) to sitater fra det hun har opplevd med sprø forkynnelse fra predikant: **"Det er ein grunn til at pastoren kan vite meir om Guds vilje."** og **"Hyrdar går på to bein, medan sauene går på fire."** Altså: Underforstått at pastoren/predikanten innehar den eneste rette sannhet, og menighetens medlemmer må innordne seg etter vedkommendes ord. Pastoren ser gjerne på seg selv som innsatt av Gud selv, og at de vet mer om Guds vilje enn folk flest. Dette kombinert med eldsteråd som sitter på mer eller mindre livstid og lite rom for demokrati gjør katastrofen til et faktum. Det ender fort med maktmisbruk og dårlig lederskap, som igjen kan medføre overkjørte og brente kristne.

Etter VGTV-serien og Anders Torp-boka har virkelig snøballen begynt å rulle. Flere historier fra andre sammenhenger har kommet fram i lyset. Blant annet har det blitt rettet lys mot uheldige episoder innenfor Ungdom i Oppdrag. Vel fortjent ble Rut Helen Gjævert tildelt Petter Dass-prisen 2016. Hun var på mange måter den som åpnet opp for fokus mot usunn ledelse og lederskap.

En annen sak som har kommet opp er forholdene i Sentermenigheten i Asker. Noen stikkord rundt galskapen som har funnet sted i denne menigheten: Hjernevasking, sekterisk tenkning, psykiske og åndelige overgrep, sterk indre kontroll, maktmisbruk og angiveri, liten personlig frihet, frykt for represalier og utfrysning, usunt lederskap med noen få lederpersoner som har fått alt for mye makt og trusler om å forlate guds plan hvis kritikk stilles. Et skikkelig oppgjør med galskapen har ikke funnet sted før nå, selv om noen modige personer allerede i blant annet år 2005 stod fram med sine historier.

Sannhetens Ord Bibelsenter i Røyken kommune (SOB), Buskerud, har også havnet i medielyset til avisen Dagen. Menigheten blir blant annet beskyldt for å splitte familier, detaljkontroll over sine medlemmer, sterk ledelse med tendenser til maktmisbruk og diverse andre sekteriske tendenser. Fra et innlegg på DagensDebatt.no med tittelen "Derfor roper vi varsko" skrevet av Leif Wellerop og Kari Holmås har jeg "lånt" to sitater rundt denne saken:

- **"Så lenge man stryker menigheten med hårene og ikke reiser kritiske spørsmål, ser man ikke noe annet enn dette gode."**
- **"Det er alvorlig når kristne ledere ikke erkjenner at ondskap kan få makt midt i Guds menighet. Avhoppere og pårørende har skremmende like historier som vitner om maktbruk, usunn åndelighet, løgner og splittelse av familier. Samtidig ser vi et SOB-lederskap som konsekvent nekter å la seg korrigere eller ta ansvar for egne feil. Det er denne ondskaper vi har sett og advarer mot."**

Et bra innlegg skrevet på Verdidebatt har tittelen **"Tørsten etter det beste"** og er forfattet av Terje Hegertun. Han tar opp til debatt noen uheldige sider med trosbevegelsen/karismatiske miljøer. Han nevner uheldige momenter slik som nåde som blir erstattet av sosial kontroll, bruk av religiøs makt og misbruk av karismatiske nådegaver. Det har i enkelte sammenhenger blitt krevd absolutt lydighet mot lederen i stedet for å åpne opp for medinnflytelse.

Jeg innledet med å nevne David Åleskjær. Sommeren/høsten 2016 har han publisert et nytt innlegg i sin blogg med tittelen "Sak og person" (innlegg ikke lenger tilgjengelig). Han er i dette innlegget opptatt av autoritært lederskap i

kristne (karismatiske) organisasjoner og hva som kan gjøres for å unngå problemet. Han skriver blant annet:

- "...kristne har blitt for opptatt av karismatiske **personligheter** framfor **sak**. Og med sak mener jeg da det enkle evangeliet."
- "Tenk hvor liten plass det hadde blitt til maktmennesker i menigheten, dersom vi alle hadde det evangeliske perspektivet at **saken er viktigere enn oss alle** – samtidig som vi vet at selve saken handler om nettopp hvor viktige vi ALLE er i egenskap av å være Guds egne barn!"
- "Med en slik **grunntanke** fjerner du ethvert våpen både fra Anklageren (Satan) og manipulerende predikanter."

Å være mer opptatt av saken (evangelieforkynnelsen) i stedet for personen høres ut som en grei ide. Imidlertid vil jeg nok tro at forkynnere og ledere som utøver uheldig maktmisbruk selv vil mene at de er ledet av ånden og gjør sine ting på vegne av Gud. Som svar på David sitt innlegg skrev jeg følgende kommentar:

I utgangspunktet er jeg enig i det du skriver, David. Imidlertid vil jeg anta at religiøse ledere på ville veier neppe har selvinnsett til å se og forstå at det de gjør er feil. De klarer neppe å se at de mer eller mindre kun tjener seg selv alene og ikke saken.

Personer som driver med utstrakt autoritær lederstil og hersketeknikker kan vel ofte anses som syke (psykisk). Noen har muligens psykopatiske trekk og vil med 100 % overbevisning tro at det de holder på med er Guds vilje.

Å være fokusert på saken er en god ting. Likevel kan personlige forhold nok likevel klare å blande seg inn selv om lederen lever aldri så åndelig og «snakker» ofte med Gud.

I praksis er nok ikke skillet eller grensene mellom saken og personen alltid like lett å håndheve. Det som vi vanlige lekfolk burde ha vært flinkere til er å stille konstruktive kritiske spørsmål og ikke la oss blindt lede av dårlige ledere.

Selv vil jeg hevde at kristne organisasjoner og miljøer er et paradisi for maktmisbruk og hersketeknikker. Det er dårlig med systemer (rutiner og tilsyn) for å stoppe slik aktivitet og den åndelige dimensjonen kompliserer bildet. Det er ikke videre lett å si imot en leder som mener å ha fått et budskap direkte fra Gud.

Forresten er [bloggen "Bygge mennesker" til Sjur Jansen](#) interessant. Han skriver om hvordan de første kristne møttes, ikke-hierarki, likestilling og hjemmesamlinger. Det han skriver om møteform blant de første kristne står i grell kontrast til dagens situasjon. Hvordan har vi klart å komme fram til dagens situasjon hvor alle menigheter framstår som strenge hierarkier med utstrakte byråkratiske strukturer? Hierarkioppbygningen hvor ledelsen er rene pavemakta som ikke kan motsies er jo den rene gavepakken til maktsyke ledere som vil herse med sin menighet og utøve maktmisbruk.

Enkelthistoriene til brente barn og deres opplevelser kan ingen ta ifra dem. Det er deres opplevelse av en situasjon hvor de ikke passet inn i menigheten de tilhørte. Personer som benekter at slike ting kan ha funnet sted pga. de selv aldri har opplevd slike ting er det mindre interessant å høre på. Deres maktspråk og maktbruk for å dysse ned problemene bør ikke vinne fram.

Enkelte liker ikke at avisene og journalistene "grafser rundt" og kommer med kritikk av menigheter og "Guds folk", og spesielt misliker enkelte at denne kritikken kommer fra de kristne avisene Vårt Land og/eller Dagen. Selv mener jeg at det er bra at uheldige sider og kritikkverdige forhold med menighetene kommer fram i lyset. Både menighetene og lederne (pastorer etc.) bør tåle og akseptere mediedekningen. Det er et offentlig anliggende og ikke et indre anliggende når menighetslivet kommer ut av kontroll og blir usunt.

Det heter seg at "brent barn skyr ilden". Ikke rart at mange av dem som har gått på en smell i tros- og menighetsliv velger å trekke seg bort fra de kristne forsamlingene. Hvem ønsker vel å gå på en ny potensiell smell? Man lærer av tidligere feil og prøver å styre unna muligheten for en ny fiasko. Det kan være bedre å leve på utsiden av menighetens "trygge" rammer enn å tilhøre et usunt fellesskap som tapper en for krefter og energi.

"Alle" driver nå med rydde- og forsoningsarbeid i forbindelse med "brente barn". Imidlertid kan det diskuteres om enkelte pinseledere som bidrar i ryddeprosessen er egnet for det. Enkelte har nok hentet litt vel mye inspirasjon fra ekstrem karismatisk forkynnelse og kan neppe bidra med "jordnær" opprydding. Som det står i et innlegg på [Verdidebatt.no](#): "*Er apostelblendede pinseledere egnet som "sjauere" i årets rydde- og forsoningsprosesser i Pinsebevegelsen?*"

Kristent Nettverk / Kristent Fellesskap

En organisasjon eller et nettverk som har gått meg hus forbi (under min kritiske radar) i mange år er konstallasjonen [Kristent Nettverk / Kristent Fellesskap](#). I forbindelse med at jeg [dumpet over en artikkel på Verdidebatt.no \(lenke\)](#), har jeg sett litt på hva de står for. I deres kjølvann er det også en del brente barn, spesielt knyttet opp mot Bergensområdet (basert på informasjon fra nettet, og da spesielt fra Verdidebatt.no).

De ser på seg selv som et norsk misjonsarbeid. Nettverket ble offisielt startet/registrert i 1998, men har en forhistorie tilbake til 1980-tallet. De befinner seg innenfor den karismatiske frimenighetsleiren.

Nettverket består blant annet av en del løst tilknyttede menigheter spredt utover landet som ofte har "Kristent Fellesskap" som del av sitt forsamlingsnavn / menighetsnavn. I tillegg driver de Bibelskole (Bergen Bibelskole og FOLK Bibelskole), blad (Bladet Folk), arrangerer sommerfestival (Lys og salt) og misjonsarbeid.

Fra [deres dokument "Visjon-oppdrag-verdier"](#) reagerer jeg spesielt på følgende utsagn:

- "Alle kristne må finne sin plass i det kristne paktsfellesskapet og tilhøre en lokal forsamling og underordne seg et lederskap."
- "Lederansvaret i det kristne fellesskapet ligger hos et fellesskap av eldste som er utrustet av Den hellige ånd og er innsatt av apostler."
- "Vi vil underordne oss under hverandre og lederne våre og gi dem den æren de fortjener."
- "Mannen er hode og frelser for familien, ..."

Underordningstanken deres liker jeg svært dårlig, både når det gjelder at man som kristen skal la seg blindt underordne et lederskap og at kvinner skal la seg underordne mannen. Her er det stort potensiale for maktmisbruk. Personlig vil jeg heller stå uten menighetstilhørighet enn på død og liv tilhøre f. eks. en usunn menighet. Mener de også at deres lederskap mer eller mindre er direkte innsatt av Gud i egen person? Det er neppe rom for kritiske spørsmål i deres sammenhenger?

Selv antar jeg at de vil begrunne sine verdier og valg med [Bibeltroskap](#).

Fra tidligere nevnte innlegg på Verdidebatt.no virker det som om ledere i nettverket har en veldig stor autoritet. Det er naturlig å søke lederes råd og velsignelse i en rekke ulike situasjoner. Åndelig autoritet og lydighet er sentrale verdier, og eventuelle opprør og opprørstanker kommer fra Satan. Til tider har deres Bibelskole også drevet med "vurdering av åndelig modenhet". Åndeliggjøring av "alt" er jeg dypt skeptisk til.

Som i en del andre karismatiske bevegelser vektlegges profetiske ord og kunnskapsord. Profetier om vekkelser og helbredelser framsettes. Det stilles også høye forventninger til deres medlemmer og deres innsats for den gode sak. En slik forkynnelse kan være god grobunn for skuffelser i livet og etterfølgende brent kristen-"syndrom".

Tidligere har nettverket blitt beskyldt for å drive med kvinneundertrykkelse, fysisk tukt mot barn og forkynnelse av erstatningsteologi (Israel). Jeg skal være forsiktig med å si at alt dette gjelder pr. dags dato.

Det viser seg at det faktisk ikke er lang fysisk vei til nærmeste fellesskap for min del. [Fisken Kristne Fellesskap](#) (nettside sist oppdatert i 2010!) i Måløy er del av Kristent Nettverk. Fra Flatraket til Måløy er det ca. 16 km med kjøring. Imidlertid frister ikke nettverkets teologi meg, så jeg kommer neppe til å oppsøke denne menigheten. Dessuten viser menigheten lite igjen i lokalsamfunnet. De må nok være noe innesluttede i sin drift og i liten grad misjonerende i sitt lokalsamfunn.

Etterdønninger

I etterkant av Frelst-dokumentaren har tilsvarende saker kommet på dagordenen også i andre menigheter. Noen av disse sakene har allerede blitt nevnt i denne artikkelen. Det har også vært en runde med begrunnet [kritikk mot TV Visjon Norge og Hanvold](#), etter at NRK Brennpunkt rettet søkelyset mot forkynnelsen og økonomien/driften til nevnte TV-kanal.

(Avsporing: Spesielt mye rart ser ut til å finne sted på Østlandet og i menighetene der. Bra jeg bor langt borte fra denne delen av landet.)

På den annen side har enkelte sentrale aktører tatt til motmæle og rettet kritikk mot det kritiske søkelyset. Medier slik som Vårt Land, Dagen og NRK har blitt beskyldt for å drive med «kristenforfølgelse». Det er visstnok ikke lov til å rette konstruktiv og berettiget kritikk mot kristne ledere og pastorer. Salme 105, 15 med ordlyden "Rør ikke dem

som jeg har salvet, gjør ikke ondt mot mine profeter!" tas av enkelte veldig bokstavelig. (Dagens kristenledere kan vel neppe regnes som noen store profeter uansett.)

Jan-Aage Torp er en av dem som har uttrykt skepsis mot at media retter søkelyset mot usunn ledelse, brente barn osv. En annen som har uttrykt noe liknende er Kåre Skuland, pastor i Jesus Church. Sten Sørensen, styreleder og redaktør i Troens Bevis, liker tydeligvis heller ikke negativt fokus. Han advarer mot det han kaller "negative meninger" og "negative ord" og det nesten ut som om han helst vil pålegge enkelte munnkurv. Det karismatiske kameraderiet lever videre.

Aviser og andre massemedier blir beskyldt for å drive med kristenforfølgelse og for å sette kristne ledere i gapestokken. Tullete maktspråk av typen "Den av dere som er uten synd, kan kaste den første steinen" framsettes. Sentrale kristne lederskikkelser skal visstnok i større grad enn andre beskyttes mot berettiget kritikk og kritiske spørsmål. Sentrale kristenledere forsvare hverandre ("Guttekklubben Grei"), og de virker svært redde for å tape ansikt og anseelse i sine miljøer.

Hvorfor er enkelte pastorer og kristenledere så redd for fokus på usunn menighetsledelse? Hva driver slike ledere selv med? Hva slags aktiviteter og lik i skapet har de som ikke tåler dagens og offentlighetens lys? Hva er de redde for?

Kristen virksomhet og ledelse MÅ tåle dagens lys! Usunt lederskap må avdekkes og tiltak må settes inn. Kollektivt kan vi lære av tidligere feil. I slike saker det er snakk om med usunn forkynnelse og ledelse er det mennesker som blir kritisert og IKKE Gud. Ledere i næringslivet blir ofte målt og vurdert/evaluert. Hvorfor skal dette være annerledes i kristne menigheter?

Litt mer ydmykhet og å innta en tjenerholdning kunne ha vært ønskelig av enkelte kristenledere. Ledere må kunne legge seg flate, vise empati og ikke gå i forsvar når kritikkverdige forhold kommer for dagen. Kun på denne måten kan tillit bygges opp.

Enkelte lederskikkelser mener at alt kan løses med å snakke ansikt til ansikt i stedet for å involvere media. Dette er en fin teori, men slettes ikke alltid så lett i praksis. Det er nok av dem som har prøvd å ta opp kritikkverdige forhold internt i menighetene, men slike varsleraktiviteter og varslere blir sjeldent tatt bra imot.

Hans Eskil Vigdel har skrevet en interessant kommentar (Dagen derpå) hvor han blant annet er innom følgende forhold:

- På tide å ta ansvar. På den annen side er det slutt med selvforsvar, å betvile motivet til varslere og å innta en offerrolle.
- Det handler om mennesker som er blitt tråkket på, det handler om menneskesyn.
- Ledere som prøvde å snakke med dem ble ikke tatt på alvor og ble avfeid som "for lite åndelige".
- Definisjonsmakt benyttes, man definerer sin egen virkelighet.

Journalistikken skal bidra til en kritisk debatt om samfunnet og samtiden. Det er ikke naturlig at media kun presenterer en koselig og positiv vinkling på alle saker. Jeg er hjertens enig med Vebjørn Selbekk som forsvare avisen Dagen og sier at å omtale kritikkverdige forhold ikke er forfølgelse. Menigheter og menighetsledere må tåle at det de driver med innimellom havner i offentlighetens søkelys og blir ettergått i sømmene.

Heldigvis finnes det også eksempler på menigheter, ledere og ledelse som har grepet fatt i problematikken rundt usunn ledelse og brente barn. Det gjenstår å se om de klarer å opprettholde fokus og få skværet opp og ryddet opp før saken «går ut på dato». Når rampelysene slukkes og andre typer saker kommer i hovedfokus, er det lett for at tidligere saker og fokusområder blir glemt. (En ting om gangen-tenkning.)

Radikalisert kristendom vs. ekstremistiske muslimer

Kan radikalisert kristendom (Jesus Revolution under Stephan Christiansen-tida) sammenliknes med ekstremistiske muslimer? Synes dette sitatet gir et godt svar på dette spørsmålet:

«Det er helt klart en enorm forskjell på ideologien til Jesus Revolution Army (JRA) og Profetens Ummah. Men det at én ideologi er voldelig og en annen ikke, betyr ikke at det ikke er de samme grunnleggende psykologiske mekanismene som forårsaker radikaliserings innenfor de ulike miljøene.»
(Sitat «lånt» fra nettet.)

Lutherske miljøer

I debattene rundt "Frelst" og "brente barn" har det vært mye fokus på karismatiske miljøer. Mye av den samme problematikken kan oppstå innenfor mer tradisjonelle, kristne bedehusmiljøer.

Vårt Land skrev i juni 2017 litt om MF-stipendiat Gunhild Hugdal sitt "oppgjør" med egen oppvekst innenfor luthersk lavkirkelighet (artikkel ligger beklageligvis bak betalingsmuren). Forkynnelse i slike miljøer rettet mot barn har enkelte steder vært preget av skremmende forkynnelse rundt Satan, dommedag og fortapelsen.

I en del tradisjonelle, kristne miljøer eller lavkirkelige organisasjoner har det enkelte steder vært en tendens til å at barn mer eller mindre har blitt isolert fra en omverden preget av synd og avkristning. Det har blitt en del fokus på vi/oss (på bedehuset) mot dem (synderne utenfor), og hvor det ikke har vært naturlig for bedehusbarna å ha utstrakt kontakt med dem på utsiden.

Jo mer Bibelfundamentalistiske holdninger, desto mer sosial kontroll utøves. Barns omgangskrets består kun av likesinnede, og de vokser gjerne opp i et beskyttet/lukket miljø. En form for undertrykkelse finner sted.

Et sitat fra artikkelen:

"Bibelfundamentalisme", i kombinasjon med "lydighetsmoral, pessimistisk menneskesyn og mangelen på en sunn og sterk skapelsesteologi" er for Hugdal en destruktiv miks.

Masse forkynnelse rundt satan, djevelen, dommedag, fortapelsen, helvete, Guds straffedom, regler og synd kan sette varige, såre merker i sjelen. Dette kombinert med levereregelen om at all kritisk tenkning kommer fra djevelen er en farlige kombinasjon.

Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn (DELK) har nå vært ute to ganger for å beklage deler av forkynnelsen til enkelte av sine menigheter og skoler. En svært streng domsforkynnelse har skapt varige sår hos enkelte, hvor enkelte sliter med traumer og helvetesangst mange år etterpå.

En del misjonærbarn som har gått på internatskoler i utlandet drevet av norske misjonsorganisasjoner har blitt utsatt for omsorgssvikt og overgrep. I hovedsak har kritikken blitt rettet mot Norsk Luthersk Misjonssamband (NLM), Den Evangelisk Lutherske Frikirke (Frikirken) og Det Norske Misjonsselskap (NMS). Disse sakene ligger riktignok noen år tilbake i tid. Organisasjonenes vilje til å "rydde opp" i form av erstatninger og beklagelser har vel vært litt så som så. Det er tålig graverende at foreldre som i god tro plasserte sine barn på misjonsdrevne internatskoler mens de selv jobbet med misjon har måttet oppleve i etterkant at barna deres slettes ikke har hatt det bra og/eller fått det trygge tilbudet de burde ha hatt krav på. Barn har blitt "ofret" på misjonens alter.

Det er nok på høy tid at det også rettes fokus mot miljøer innenfor luthersk lavkirkelighet. Også her kan det oppstå usunn utøvelse av tro som kan være skadelige for barn og voksne.

Noen fellestrekk

På DagensDebatt stod det et innlegg av Nils-Petter Enstad som på mange måter oppsummerer mye av problemstillingen rundt at mennesker pådro seg sår og traumer i møtet med kristne miljøer:

Det var fortellinger om livsglede som ikke fikk utfolde seg, om angst som ble skapt, om samvittigheter som ble påført helt unødvendige og urimelige sår, om lav takhøyde og liten toleranse for annet enn de meningene man selv måtte ha, enten det var mer eller mindre selvopnevnte "ledere" som sto for dette, eller det var foreldrene.

Slikt kan skje i alle slags kristne miljøer, og ikke bare i (ekstreme) karismatiske settinger.

Det å ikke ha lov til å være seg selv og la seg blindt styre av andre kan virke svært ødeleggende for et menneske. Man kan miste seg selv og til slutt oppleve å møte den berømmelige veggen. Egen integritet settes på en hard prøve, hvor det for enkelte til slutt blir nok.

Avhoppere eller brente kristne fra usunne fellesskap kan sitte igjen med problemer av typen: Redsel, angst, ensomhet, sorg, depresjon og aggresjon. Hat og motstand mot sin tidligere menighet, og eventuelt mot all kristen aktivitet. Problemer med Gudsforholdet kan selvsagt også oppstå.

Alle mennesker trenger å kunne føle på tilhørighet og å få aksept, å bli akseptert for den man er. I usunne miljøer som har "skapt" brente kristne har det gjerne vært stor redsel for å feile med oppdraget, og man har vært redd for å skuffe Gud og andre mennesker. Det har vært store ambisjoner for å frelse verden, som har gått kraftig på bekostning av andre viktige ting her i livet, f. eks. å bevare seg selv.

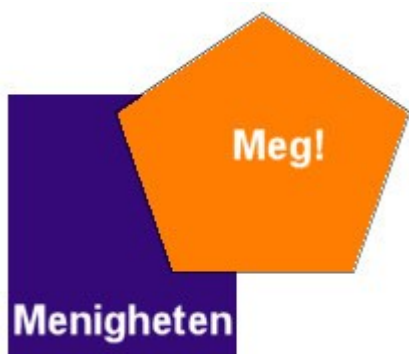
Usunt lederskap kan oppstå i ulike typer av kristne miljøer og menigheter. Når det blir mye vektlegging på lydighet mot ledelsen, lovishet (levebud og regler, menneskeskapte), overåndelighet, prestasjoner/prestasjonskrav, fordømmelse og sneversynt virkelighetssyn bør varselklokkene ringe. En sunn menighet bør være preget av kjærlighet og nåde, mens en usunn menighet havner ofte inn på den loviske vei.

Mine erfaringer

Heldigvis er mine erfaringer med menighetslivet litt mindre dramatiske enn dem f. eks. Ruth Helen Gjøvert og Anders Torp beskriver. Imidlertid har vel også jeg for egen del mer eller mindre gitt opp organisert menighetsliv. Menighetens rammer blir gjerne for klamme og trange for meg. Jeg er kritisk anlagt og liker å stille spørsmål, men dette er det gjerne lite rom for i en menighet der alle mer eller mindre skal tenke likt og mene det samme som pastoren eller eldsterådet har sagt (sekteisk tenkning).

Kjapt om mitt utgangspunkt: Min bakgrunn har jeg fra vanlig bedehusarbeid (NMS, NLM, og ImF + kirka) innenfor Den norske kirke, på det "ekstremt" pietistiske Sør-Vestlandet midt i Bibelbeltet (Egersund). Jeg hadde også en kortere "gjesteopptreden" som menig møtedeltaker innenfor pinsevevningene under min studietid på Østlandet (Hønefoss). Egersund har forresten flere sekter, som jeg ikke har vært borti. Her jeg bor nå, Flatraket i Selje kommune, Nordfjord, Sogn og Fjordane, har jeg i liten grad engasjert meg i det kristelige.

Jeg trekker igjen fram en figur jeg har brukt flere ganger tidligere her i bloggen. Enkelt og greit passer jeg ikke inn i en menighets trange rammer (firkanten). Menigheten blir kvelende for meg og min tro. Jeg er ingen støttespiller av uttrykket "kom som du er, men bli som oss". Jeg er nok utmeldt fra menighetslivet, men jeg har ikke skrevet meg ut fra livets bok (troen).

Menigheten og meg

En ting som personlig har skremt meg er hvordan verdien til et menneske måles i enkelte miljøer. Jeg her opplevd situasjoner der verdien i hovedsak måles ut fra vedkommendes arbeidsinnsats i Guds rike. Så lenge man kan bidra med noe blir man sett på verdifull, men med en gang man går på en "smell" og i en periode ikke kan bidra med så mye blir man nesten sett på som verdiløs. Det enkelte menneske i seg selv har ingen stor verdi, noe som slettes ikke er i samsvar med Bibelen.

Enkelte miljøer kan framstå som svært klikkete hvor enkelte familier og personer ses på som mer verdifulle enn andre. Utestenging og utfrysning av dem som ikke passer inn kan finne sted. Personer som ikke passer inn pga. de ikke tenker likt som flertallet/det aksepterte er en trussel som forsamlingen prøver å kvitte seg med.

Noen faktorer som kan gi brente kristne

Det er mange årsaker til at enkelte kristne havner opp som "brente" eller utbrente kristne. Noen faktorer kan være forhold slik som:

- Små muligheter for **kritikk og oppgjør**, og ikke rom for **spørsmål og kritisk tenkning**.
- Ikke rom for å **være seg selv, livsglede** som ikke får utfolde seg.
- **Maktmisbruk og hersketeknikk** fra ledelsen, hvor de styrer den enkeltes hverdagsliv på detaljnivå uten rom for at det enkelte medlem kan tenke og mene noe selv.
- Det spilles på **samvittigheten**, og støttespillerne blir **manipulert** til å adlyde blindt. Å tenke selv eller å stille kritiske spørsmål til teologien eller ledelsen er nesten uhørt og umulig.
- Lederne og/eller pastor i usunne menigheter er gjerne av den **karismatiske ledertypen**. De er selgertyper som klarer å overbevise andre, de får folk med seg på galskapen.
- **Angst** og psykiske knekker kan oppstå som følge av blant annet skremmende forkynnelse (fortapelsen, dommedag, himmel på jord med stor lykke og fravær av sykdom for dem som tror "nok"/"rett" m. m.).
- **Samvittigheter** som ble påført sår fordi man ikke strekker til pga. OPPLEVDE forventninger fra Gud, ledelse og andre kristne.
- **Visjonene** til en menighet og/eller menighetsleder kan bli **for store og "tunge" å bære**. Visjonene og målene kan være urealistiske, og strevet for å nå dem kan være utmattende.
- Ikke tilstrekkelig rom for **åpenhet, demokrati og ytringsfrihet**. **Sensur** og bagatellisering/ignorering kan forekomme.
- Lav **takhøyde**.

- Liten toleranse for **annerledestenkende**.
- Alt **åndeliggjøres**. Valgene til menighetene begrunnes gjerne i **profetier** og påståtte "direkte" **befalinger fra Gud**. Gjør det ekstremt vanskelig å gå imot vedtakene, da ingen vil bli beskyldt for å motarbeide Guds vei og den rette tro/lære.
- Usunn dyrking av **Bibeltroskap** og forvridt forkynnelse (vranglære). En del tolkes alt for bokstavelig, andre ting vektlegges ikke.
- Enkelte går så langt og hevder at **lederskapet til forsamlingen er direkte innsatt av Gud**, som igjen gjør det vanskelig å framsette kritikk da det oppfattes som direkte angrep mot Gud selv.
- Det har vist seg at enkelte menigheter og ledelse slettes **ikke vil ta innover seg problemstillingene** rundt "brente" kristne. Ties i hel, latterliggjøres eller bagatelliseres.
- **Dobbeltmoral**.

Hvis man "plutselig" av en eller annen grunn får en oppvåkning og ser galskapen i punktene nevnt ovenfor kan noen og enhver gå på en smell. Store skuffelser kan inntreffe, og man kan møte på den "berømte veggen". Noen tar helt avstand fra alt som har med kristen tro å gjøre (blir frafalne). Hvorfor var jeg så lettlurt? Hvorfor ble jeg med på galskapen? Hvordan kunne jeg? Mange spørsmål kan stilles.

(Punktene og drøftelsen ovenfor er også tatt med i min [kortversjon-artikkel med tittelen "Brente kristne"](#).)

Avslutning

Temaet om "brente" kristne og "frafalne" finner jeg som meget interessant. Det burde ikke være slik at menighetslivet er nedbrytende i stedet for oppbyggende. Det bør være rom og takhøyde for ulike personlighetstyper og personer med ulike teologiske grunnsyn. Hersketeknikker og maktmisbruk burde det ikke være rom for i kristne forsamlinger. At det nok finnes såpass mange brente kristne er litt skremmende å tenke på. Dette er lite i samsvar med Bibelens nåde- og kjærlighetsbudskap.

Jeg registrerer at enkelte kristne forsamlinger og miljøer går rett i forsvarsposisjon og prøver å legge skylda på dem som har brent seg. En slik tilnærming er etter mitt syn svært lite konstruktiv og ikke-moden oppførsel. Man bør høre på konstruktiv kritikk og prøve å lære av tidligere tabber og feil-tråkk, samt bli mer bevisst på den makt lederpersoner i kristne miljøer har. Å komme med et aldri så lite unnskyld kan vel ikke koste all verdens for en organisasjon?

Lenker:

- [Hjelpekilden Norge](#)
- [Davids liv \(David Åleskjærs blogg\)](#)
- [Facebook: Anders Torp \(offentlig person\)](#)
- [Solveigs verden: Framleis frelst?](#)
- [Solveigs verden: Der sauene går på fire og hyrdar på to](#)
- [blogg.brr.no: Åndelig Vær Varsom-plakat for Kristen-Norge](#)
- [Vårt Land: Vær menneske! \(spaltist Rut Helen Gjævert\)](#)
- [Dagen: – Menigheten tok fra meg datteren min](#)
- [VG Meninger: Fra supersoldat til menneske \(Rut Helen Gjævert\)](#)
- [VG Meninger: Offentlig selvransakelse, nå! \(Stian Kilde Aarebrot\)](#)
- [VGTV: Søk Frelst](#)
- [VG Meninger, kronikk om VGTV-serien "Frelst": Jesus Revolution var ikke det jeg trengte](#)
- [Dagen.no: Tar oppgjør med egen karismatikk](#)
- [Dagen.no: Ønsker seg debatt om de store ordene](#)
- [blogg.brr.no: Ting jeg IKKE tror på](#)
- [blogg.brr.no: Torp-boka har blitt lest](#)
- [blogg.brr.no: Protest mot enkelte former for kristendom](#)
- [blogg.brr.no: Ekstrem karismatikk, skeptisk](#)
- [blogg.brr.no: Jeg er ingen sau!](#)
- [blogg.brr.no: Nei til TV Visjon Norge!](#)
- [blogg.brr.no: Megakirker – hvorfor velger mange disse?](#)
- [Verdidebatt.no: Om rydding og rot i Pinsebevegelsen \(Sigmund Voll Ådnøy og Marianne Johansen\)](#)
- [Verdidebatt.no: Halvbror i Herren \(Bjørn Aslaksen\)](#)
- [Verdidebatt.no: De 99 og den ene \(Per Søetorp\)](#)
- [Verdidebatt.no: "Jeg beklager at du tar feil"](#)
- [Verdidebatt.no: Maktspråk og manipulasjon er alltid uakseptabelt \(Andreas Hegertun, talsmann fra pinsebevegelsen\)](#)
- [Verdidebatt.no: Å ikke kjenne seg selv igjen i heseblesende åndelighet \(Knut Tveitereid\)](#)
- [Vårt Land: Forteller om bruddet med pastorfaren, Oslokirken og demonutdrivelser](#)

- [Sigmund Voll Ådnøy blogg_\(Eg skriv, altså er eg\): Ådnøy-kommentar til Hanvold-sleivspark \(slam dunk, søppeldunk\)](#)

Pr. 01.04.2016: Fjernet lenkene til følgende innlegg i bloggen "Davids liv": Enig med Stian, "Demas-generasjonen" og "Litt mer om "De 99 og den ene" (og om mitt personlige oppgjør med feighet)". David har nemlig foretatt en re-start av bloggen sin, hvor han har slettet gamle innlegg. Han kaller det selv også en storrengjøring og hvor han starter opp igjen med blanke ark og fargestifter til.

Del dette:

